

Guia d'aprenentatge

Didàctica

(6 ECTS)

Any acadèmic 2018-2019

Semestre: 1r Curs: 2n

Grau en Educació Social

Mòdul E: Disseny, gestió i avaluació de programes d'intervenció socioeducativa

Matèria: Models i tècniques de planificació i disseny de programes en Educació social

Professor/a: Dra. Maite Marzo Arpón

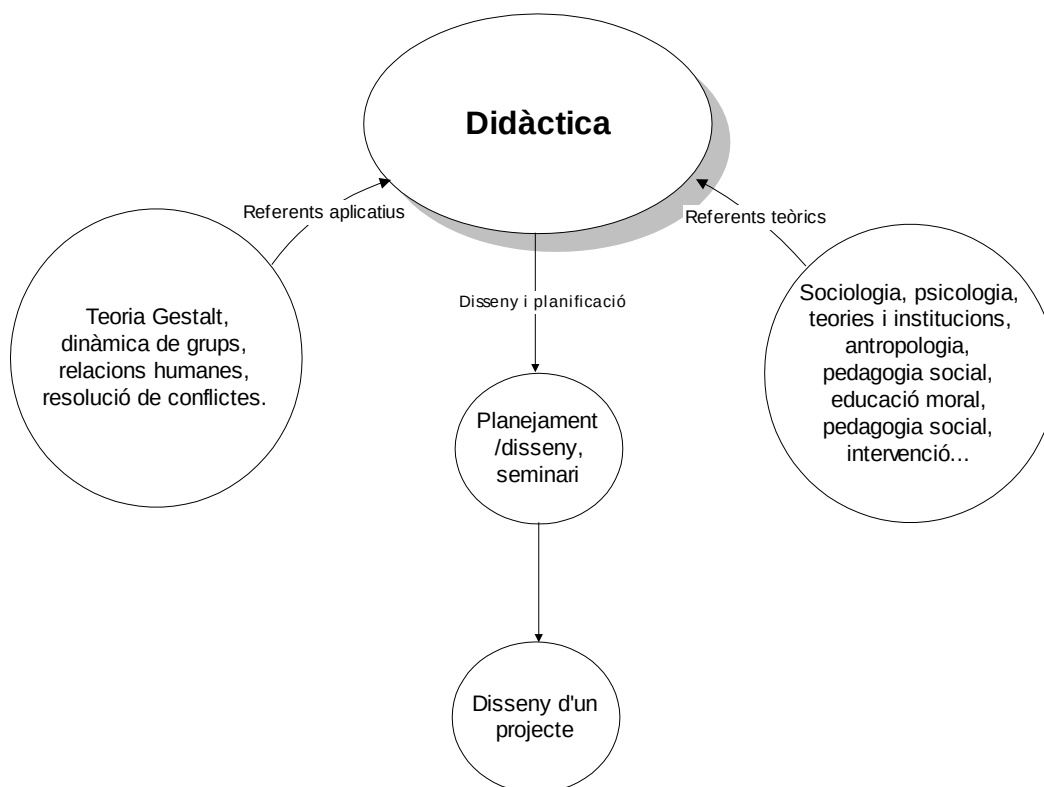
1.- Presentació de la matèria o assignatura

Quan tenim davant un grup d'adolescents, una dona, una família, una persona gran, quan tenim davant un repte educatiu i hem de pensar: Com eduquem cap a l'autonomia? Què cal fer perquè l'altra persona aprengui a prendre decisions per sí mateixa? Què he de fer per ensenyar a aprendre? Quan ens plantejem aquestes preguntes és que ens trobem davant de la didàctica. La didàctica dóna resposta justament al fet d'educar.

La didàctica es dibuixa en el procés d'ensenyament – aprenentatge, en com s'ha de plantejar l'ensenyament i en què hem de fer perquè les persones aprenguin.

La didàctica és ciència i és tècnica, el seu tret diferenciador d'altres matèries que estudies dins del grau és que la didàctica és un saber tecnològic, un saber aplicat i, per tant, veu dels referents teòrics: teories, models o paradigmes d'altres disciplines afins com la pedagogia, psicologia, sociologia, entre d'altres, per poder interpretar la realitat i proposar pautes d'intervenció socioeducatives.

A més a més, la didàctica et servirà per aprendre a elaborar unitats didàctiques per a planificar una acció formativa, i això serà una peça clau per saber fer unitats de programació en el pràcticum i en altres assignatures, per saber dissenyar i planificar a tercer curs, i arribar a fer un disseny de projecte d'intervenció a quart.

2.- Competències a desenvolupar

- Conèixer tècnicament el procés d'ensenyament-aprenentatge dins l'acció social
- Saber identificar la relació existent entre didàctica i currículum
- Saber dissenyar les unitats didàctiques com a eines de planificació educativa
- Definir objectius, planificar, realitzar i avaluar activitats de processos educatius orientats a les persones i als grups
- Ser capaç de construir eines i instruments d'avaluació per millorar els processos educatius

3.- Continguts

L'assignatura de didàctica s'estructura en 4 mòduls.

El primer mòdul ens aproxima al concepte de didàctica, per què ens cal la didàctica i com aquesta està present en la nostra tasca com a educadors/es socials. També us volem proposar conèixer el moviment de ciutats educadores així com descobrir les competències didàctiques de l'educador/a social.

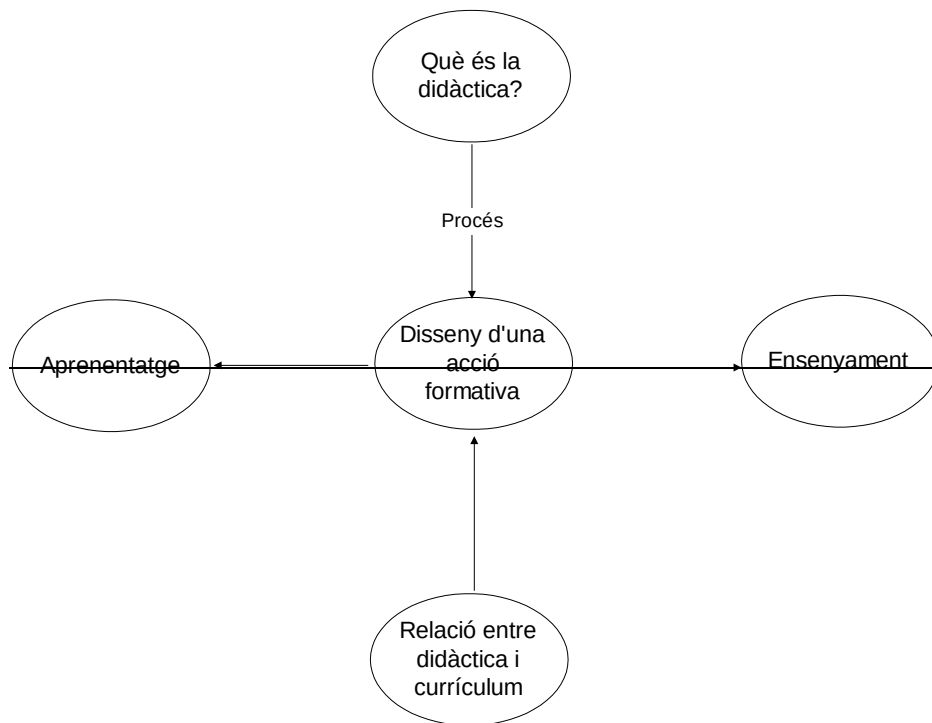
En el segon mòdul aprofundirem en el procés d'ensenyament-aprenentatge; aprofundirem en els diferents paradigmes i models didàctics que guien les opcions pedagògiques, així com els diferents estils d'aprenentatge i models teòrics, segons diferents autors, per tenir un bagatge més ampli a l'hora de fer, com a educadors, propostes educatives. En aquest mòdul també aprofundirem en el fet de la relació educativa com un factor clau i afavoridor de canvis en les persones.

El tercer mòdul té per finalitat aprendre a dissenyar accions socioeducatives. Abordarem el concepte de currículum (implícit (ocult) i explícit) per poder comprendre el pes que té en el disseny de les propostes educatives, i coneixerem que els documents institucionals marc (projecte educatiu de centre, reglament de règim interior i projecte educatiu individual) on les organitzacions socioeducatives recullen, mitjançant el currículum, el model educatiu que volen transmetre a la societat i que l'educador ha de saber traslladar i incorporar en la tasca educativa.

Destinarem una part d'aquest tercer mòdul a aprendre a dissenyar les unitats didàctiques. Aquestes unitats didàctiques són un instrument que permet els educadors/es socials, partint del coneixement de les necessites socioeducatives de les persones destinatàries, dissenyar

l'espai d'ensenyament-aprenentatge adient perquè es produeixin els canvis esperats en aquestes.

I el darrer mòdul de l'assignatura, el quart, ens apropa amb una mirada didàctica a les noves tecnologies com a recurs educatiu present en els processos d'ensenyament-aprenentatge en l'actualitat, així com a les potencialitats del joc com a recurs educatiu al llarg de la vida.

1. Didàctica en Educació social

- 1.1. Confluència entre la didàctica i l'educació social
- 1.2. La didàctica com a agent de canvi i innovació
- 1.3. La societat educadora: educar en la societat global
- 1.4. Competències didàctiques de l'educador/a social

2. Fonamentació didàctica del procés d'ensenyament-aprenentatge: intencionalitat educativa

- 2.1. Paradigmes i models didàctics en l'acció socioeducativa
- 2.2. Processos i estils d'aprenentatge
- 2.3. La relació educativa, en contextos complexos d'intervenció socioeducativa, a partir de la comunicació i l'acompanyament educatiu, i des de la diversitat i la resiliència.
- 2.4. Formació per competències

3. Disseny de l'acció socioeducativa

- 3.1. El currículum. Documents institucionals marc per a la planificació socioeducativa.
- 3.2. Fases de la planificació socioeducativa:
 - 3.2.1. Anàlisi de les necessitats socioeducatives
 - 3.2.2. Programació de la intervenció socioeducativa: Unitats didàctiques
 - 3.2.2.1. Objectius didàctics
 - 3.2.2.2. Continguts: fets i conceptes; procediments; actituds, normes i valors.
 - 3.2.2.3. Metodologia i temporalització. Adequació i condicionants
 - 3.2.2.4. Avaluació de procés i avaluació final
- 3.3. Materials didàctics
- 3.4. El context institucional

4. Innovació didàctica aplicada a l'educació social

- 4.1. Caràcter tecnològic de l'acció socioeducativa
- 4.2. La potencialitat socioeducativa del joc.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Tindrà coneixement i destreses per a comprendre i analitzar el procés d'ensenyament-aprenentatge

- Serà capaç de dissenyar unitats didàctiques adaptades als contextos educatius i als seus destinataris tant en els aspectes formals i tècnics, com en els de contingut
- Sabrà identificar espais i situacions educatives en contextos complexos d'intervenció socioeducativa
- Serà capaç d'utilitzar eines i instruments avaluatius per millorar els processos educatius

5.- Metodologia

5.1.- Activitats de la professora:

- Donarà suport a l'estudiant, aportant informació i recursos per a l'aprenentatge.
- Proposarà diverses activitats d'ensenyament-aprenentatge (individuals i grupals).

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Llegir les lectures obligatòries de l'assignatura.
- Participar activament en els debats grupals entorn dels continguts.
- Dissenyar i dur a terme una unitat didàctica.
- Participar i resoldre les activitats proposades a l'aula

Treball a l'aula	56.25 hores	2.25 ECTS
Treball tutoritzat	56.25 hores	2.25 ECTS
Treball autònom	37.5 hores	1.5 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura és continuada en primera convocatòria (només es pot optar a examen final en segona convocatòria) i consta de tres tipus d'evidències, amb un total de cinc activitats d'avaluació: 1 activitat de comprensió aplicada de continguts (individual), 2 exercicis pràctics (grupals, màxim 5/6 persones) i 2 proves de contrast (individual).

Activitat de comprensió aplicada de continguts (PAC 1/4):

- Comprensió aplicada de continguts del mòdul 1 i 2

Exercicis pràctics (PAC 2/4 i PAC 4/4):

- Disseny d'una unitat didàctica (UD), dinamització a l'aula i avaluació (aquesta activitat inclou dies d'assistència obligatòria)
- Planificació de la *Jornada del Joc* i creació d'un joc socioeducatiu

Proves de contrast (PAC 3/4):

- Prova de contrast dels continguts del mòdul 1 i del mòdul 2
- Prova de contrast dels continguts del mòdul 3

En relació a l'activitat de comprensió aplicada de continguts de mòduls es valorarà la claredat de les reflexions exposades, així com la capacitat de síntesi dels conceptes teòrics treballats i el grau d'identificació de la seva implicació en la pràctica professional. També, i especialment, la creativitat i originalitat en la transmissió dels continguts.

En relació a l'exercici pràctic (UD) es valorarà la correcció tècnica (que presenti desenvolupats tots els apartats corresponents, la coherència interna i la viabilitat o grau de realitat), l'exposició (rigor i claredat de l'exposició i adequació metodològica de temps i objectius), el rigor acadèmic del treball escrit (fonamentació de la proposta i justificació de la pertinença) i la justificació raonada de l'autoavaluació i heteroavaluació.

En relació a les proves de contrast es valorarà l'adquisició i comprensió dels continguts treballats en les diverses lectures.

En relació a la *Jornada del joc* i la construcció d'un, serà el grup classe qui determinarà els criteris d'avaluació atenent el continguts que es consensuï treballar.

Alumnes d'itinerari adaptat

El sistema d'avaluació serà el mateix que la resta de companys.

Els exercicis pràctics s'hauran de presentar en espai de tutoria, en una data a pactar amb la professora coincident amb el període d'exposició del gran grup.

Les proves de contrast s'han de realitzar els dies fixats per a la resta de companys. En cas d'impossibilitat d'assistir a les dates proposades, aquests dos exercicis es realitzaran en període oficial d'exàmens.

6.2.- Criteris d'avaluació

Ponderació del conjunt d'activitats avaluatives:

- 20%, l'activitat de comprensió aplicada de continguts
- 30%, els exercicis pràctics
- 50%, les proves de contrast

És requereix la realització de les 5 activitats d'avaluació proposades per poder optar a l'avaluació continuada (primera convocatòria). La nota final de l'assignatura en primera convocatòria és el resultat del promig ponderat del conjunt d'activitats, excepte en el cas que una o les dues proves de contrast se suspenguin i calgui recuperar-la/les en segona convocatòria.

La/les proves de contrast que es suspenguin s'hauran de recuperar en segona convocatòria, però es guardarà la nota obtinguda a la resta d'activitats, amb les que farà promig. En el cas de que en segona convocatòria segueixi suspesa només una prova de contrast es farà promig, però si no es recupera cap de les dues proves de contrast, l'assignatura quedarà suspesa.

En cas de no voler optar per l'avaluació continuada (primera convocatòria) i haver-se de presentar a la **segona convocatòria**, l'avaluació final consistirà en un examen teòric /pràctic dels 4 mòduls de l'assignatura.

L'assistència a les sessions que abasten el mòdul 3 i 4 de l'assignatura és obligatòria en un 80% de les sessions. És un requisit imprescindible per poder optar a l'avaluació continuada i ser avaluat en primera convocatòria.

Tota activitat que no sigui lliurada via campus virtual en el termini indicat, només tindrà l'oportunitat de ser avaluada, de manera excepcional, sempre que s'entregui en un marge inferior a 24h. respecte la data màxima sota una causa major que ho justifiqui i, en aquest cas, només tindrà opció a l'aprobat (nota: 5).

Tota aquesta informació la trobareu àmpliament desenvolupada a les Pautes d'activitats d'avaluació corresponents (PAC).

Quadre resum de dates d'entrega/realització:

Activitat	Data màxima	Suport / espai
Escrit de comprensió aplicada de continguts / PAC-1	24 d'octubre	Ecampus
1a. Prova de contrast / PAC-3	24 d'octubre	Prova a l'aula
Informe final UD / PAC-2	11 de desembre	Ecampus
Joc educatiu / PAC-4	17/21 desembre	Aula / Ecampus
2a. Prova de contrast / PAC-3	11 de desembre	Prova a l'aula

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.-Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual) el professorat pot comunicar-se amb l'estudiant a través de tutories i del correu electrònic.

Correu electrònic: mmarzo@peretarres.url.edu

Horari d'atenció: dimarts de 9.30 a 11.00h. (cal demanar cita prèvia per correu).

9.- Bibliografia i recursos

Bibliografia bàsica

Area, M.; Parcerisa, A.; Rodriguez, J. (coord.). (2010). *Materiales y recursos didácticos en contextos comunitarios*. Barcelona: Graó. (pàg 15-29, 36-39 i 44-45).

Beltran, J. (1993). *Procesos, estrategias y técnicas de aprendizaje*. Madrid: Síntesis.

Bolívar, A. (2008). *Didáctica y Currículum: de la modernidad a la postmodernidad*. Archidona: Ediciones Aljibe. (Capítols 3 i 4 pp. 59- 104).

Parcerisa, A. (2004). *Didáctica en la educación social. Enseñar y aprender fuera de las escuela*. (4a ed.) Barcelona: Graó. (Capítols 3 pp. 65- 129).

Parcerisa, A., Giné, N. i Forés, A. (2010). *La educación social. Una mirada didáctica. Relación, comunicación y secuencias educativas*. Barcelona: Graó.

Pulgar, J.L. (2005). *Evaluación del aprendizaje en educación no formal. Recursos prácticos para el profesorado*. Madrid: Narcea. (Capítols 3 i 4 pp. 61- 167).

Rodríguez, M, Marzo, T. i Coscolla, R. (2015). El projecte educatiu d'un CRAE: una experiència de construcció participativa. *Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa*, 60, 87-101. Recuperat a <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/296671/385599>

Trianes, M.V.; Gallardo, J.A. (coord.) (1998). *Psicología de la educación y del desarrollo*. Madrid: Editorial Pirámide. (pàg 362-373; 401-421).

UNESCO- Catalunya. (2015) . *Repensar l'educació: vers un bé comú mundial*. Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya amb la col·laboració de la Fundació Jaume Bofill. Recuperat a http://www.fbofill.cat/sites/default/files/RepensarEducacio_100715.pdf

Van Manen, M. (2002). *The tone of teaching. The language of pedagogy*. London: Althouse Press.

Zabala, A.; Arnau, L. (2008). *Cómo aprender y enseñar competencias*. Barcelona: Ed Graó.

Bibliografia recomanable

Ajuntament de Barcelona. (2015). *El poder transformador de les ciutats educadores*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

Bach, E. i Darder, P. (2004). *Des-educate: una propuesta para vivir y convivir mejor*. Barcelona: Paidós.

De La Torre, S. (1993). *Aprender de los errores. El tratamiento didáctico de los errores como estrategia de innovación*. Barcelona: Editorial Escuela Española.

De La Torre, S. (1993). *Didáctica y currículo*. Madrid: Dykmson.

Del Pozo, P. (2007). *Formación de formadores*. Madrid: Pirámide.

Forés, A. i Vallvé, M. (2002). *Quan la didàctica porta el nom d'educació social*. Barcelona: EUTSES Fundació Pere Tarrés.

Freire, P. (1994). *Cartas a quien pretende enseñar*. Mèxic: Siglo XXI.

Gardner, H. (2008). *Las cinco mentes del futuro*. Barcelona: Paidós.

Jurado, P. (1997). *Requisits de l'aprenentatge*. Barcelona: EDIUOC.

López, P. (2008). *Espais d'aprenentatge. Idees, estratègies i reflexions*. Barcelona: Minyons Escoltes Guies Sant Jordi de Catalunya.

Meireu, P. (1997). *Aprender sí. Pero ¿Cómo?* Barcelona: Octaedro.

Morin, E. (2001). *Tenir el cap clar. Per organitzar els coneixements i aprendre a viure*. Barcelona: La Campana.

Pont, E. (1997). *Models d'acció didàctica*. Barcelona: EDIUOC.

Rancière, J. (2003). *El maestro ignorante*. Barcelona: Laertes

Tejada, J. (2005). *Didáctica-Currículum. Diseño, desarrollo y evaluación curricular*. Barcelona: Davinci

Van Manen, M. (1991). *The tact of teaching. The meaning of pedagogical thoughtfulness*. London: Althouse Press

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
Conèixer tècnicament el procés d'ensenyament-aprenentatge dins l'acció social	- Lectura obligatòria de l'assignatura. - Debats grupals a l'aula (presencial)	- Tindrà coneixement i destreses per a comprendre i analitzar el procés d'ensenyament-aprenentatge	- Escrit de comprensió aplicada de contingut dels mòduls (PAC-1) - Prova de contrast de les lectures obligatòries (PAC-3) - Prova de contrast consistent en la correcció d'una unitat didàctica ja elaborada i unes preguntes de test (PAC-3)
Saber identificar la relació existent entre didàctica i currículum	- Lectura obligatòria de l'assignatura. - Visionat d'una pel·lícula - Visita a un Museu - Disseny d'una Jornada i creació d'un joc per treballar continguts d'actituds, normes i valors.	- Tindrà coneixement i destreses per a comprendre i analitzar el procés d'ensenyament-aprenentatge	- Escrit de comprensió aplicada de contingut dels mòduls (PAC-1) - Desenvolupament de la Jornada i presentació d'un joc per treballar continguts d'actituds, normes i valors (PAC-4).
Saber dissenyar les unitats de programació com eines de planificació educativa	- Disseny i dinamització d'una unitat didàctica (inclou sessions de treball a l'aula d'assistència obligatòria) Nota: els alumnes d'itinerari adaptat han de fer una defensa oral de la seva proposta d'Unitat Didàctica)	- Serà capaç de dissenyar unitats didàctiques adaptades als contextos educatius i als seus destinataris.	- Presentació escrita d'una unitat didàctica i dinamització a l'aula (PAC-2) - Prova de contrast consistent en la correcció d'una unitat didàctica ja elaborada i unes preguntes de test (PAC-3)

Definir objectius, planificar, realitzar i avaluar activitats, processos i projectes orientats a les persones i als grups	- Disseny i dinamització d'una unitat didàctica (inclou sessions de treball a l'aula d'assistència obligatòria) - Participació en el procés d'avaluació dels les exposicions dels companys. - Disseny d'una Jornada i creació d'un joc per treballar continguts d'actituds, normes i valors.	- Serà capaç de dissenyar unitats didàctiques adaptades als contextos educatius i als seus destinataris. - Serà capaç de construir eines i instruments avaluatius per millorar els processos educatius.	- Dinamització de la unitat didàctica a l'aula (PAC-2) - Presentació escrita de l'autoavaluació de la unitat didàctica (PAC-2) - Heteroavaluació de la unitat didàctica d'un altre grup (PAC-2) - Desenvolupament de la Jornada i presentació d'un joc per treballar continguts d'actituds, normes i valors (PAC-4).
Ser capaç de construir eines i instruments d'avaluació per millorar els processos educatius	- Disseny i dinamització d'una unitat didàctica (inclou sessions de treball a l'aula d'assistència obligatòria). - Participació en el procés d'avaluació de les activitats d'avaluació de l'assignatura.	- Serà capaç de construir eines i instruments avaluatius per millorar els processos educatius.	- Presentació escrita d'una unitat didàctica (apartat avaluació) (PAC-2) - Avaluació de la unitat didàctica dinamitzada a l'aula (autoavaluació i heteroavaluació) (PAC-2)